

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): **Tereza Hanušová**
Název práce: **Bosenská diaspora v Lublani**

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce): **František Šístek, M.A., Ph.D.**

1. **OBSAH A CÍL PRÁCE** (stručná informace o práci, formulace cíle):

Tereza Hanušová se ve své bakalářské práci zabývá bosenskou menšinou ve Slovinsku, konkrétně v hlavním, největším a také „nejkosmopolitnějším“ městě Lublani. Jde o největší menšinu, žijící v této zemi (především v důsledku společné jugoslávské minulosti), zároveň o menšinu zajímavou z hlediska vnitřní diferenciací (národnostní, ale také generační, částečně sociální). T. Hanušová pojímá bosenskou diasporu jako jednu skupinu, bez ohledu na etnické rozdíly, které ovšem zohledňuje tam, kde se podstatněji projevují navenek (mj. existence menšinových organizací, klubů atd., viz str. 20-21). Bakalářská práce je výsledkem vlastního výzkumu (polostrukturované rozhovory s celkem osmi příslušníky lublaňské bosenské diaspory), kombinovaného a konfrontovaného se závěry, známými ze stávající odborné literatury. Hlavní zájem autorky shrnují tři základní výzkumné otázky: 1) Jak hodnotí příslušníci bosenské diaspory svou existenci příslušníků národnostní menšiny ve Slovinsku; 2) Jak vnímají současné dění v Bosně a Hercegovině; 3) Plánují se vrátit zpět do Bosny a Hercegoviny („mýtus návratu“)? Cíle práce jsou vhodně zvolené a vcelku také (bez ohledu na dílčí připomínky) úspěšně realizované.

2. **VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ** (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Náročnost výzkumu odpovídá nárokům, kladeným na bakalářské práce. Jak již bylo řečeno, jde o kombinaci vlastního terénního výzkumu a poznatků, načerpaných ze sekundární literatury. Z hlediska teoretického a metodologického je práce relativně dobře ukotvena, což autorka prokazuje v úvodní diskusi, zejména v souvislosti s obecnějším výzkumem diaspor. Za opomenutí, které mohlo autorku nasměrovat hned od počátku poněkud jiným směrem, považuji v teoretické a metodologické části práce především absenci monografie H. Haliloviće *Places of Pain* (podrobněji viz dále). Nedozvím se také (pokud jsem něco nepřehlédl), v jakém jazyce, případně jazycích byly rozhovory vedeny. Z věcného hlediska považuji bakalářskou práci T. Hanušové za celkově velmi zdařilou. Ve využití odborné literatury nacházím ovšem jisté mezery. Za průkopnickou a dodnes hojně citovanou monografii, věnovanou bosenské menšině ve Slovinsku, bývá považována kniha Silvy Mežnarić *Bosanci: A kuda idu Slovenci nedeljom*, Ljubljana 1986. T. Hanušová mohla využít také větší počet článků, jejíž autorkou je Špela Kalčič, která se bosenskou diasporou ve Slovinsku systematicky zabývá již dvě desetiletí (Špela je mimochodem ženské, nikoli mužské křestní jméno a jde tedy o autorku, nikoli autora, jak kolegyně Hanušová uvádí na str. 5). Stereotypizaci Bosňanů prostřednictvím specifického diskursu, těžcího z vnímaných alimentárních odlišností mezi Slovinci a Bosňany, se zabýval Jernej Mlekuž v monografii *Burek: A Culinary Metaphore*, Budapest and New York 2015 (k dispozici též v předchozí slovinské a srbské jazykové mutaci) i v několika dílčích studiích. Ke kulturní, zejména hudební identitě příslušníků bosenské menšiny ve Slovinsku v posledních letech soustavně publikuje etnolog Miha Kozorog, částečně také Alenka Bartulović. V pasážích, kde T. Hanušová hovoří o vlivu historické paměti na postoje Slovinců k bosenské diaspoře, resp. o procesu diskurzivní orientalizace, charakteristické pro postjugoslávské období (mj. str. 22), postrádám odkaz na zásadní kolektivní monografii k obrazu Turků, resp. Muslimů ve slovinském prostředí (Božidar Jezernik, ed.: *Imaginary Turk*, Newcastle 2010 – vyšla také v srbském a slovinském překladu), zejména pak na text Alenky Bartulović (“We Have an Old Debt With the Turk...”) z téže knihy. Z hlediska teoretického a metodologického i z hlediska literatury o bosenské diaspoře a jejím vztahu k mateřské zemi patří k zásadním pracím výše zmiňovaná monografie Harize Haliloviće *Places of Pain: Forced Displacement, Popular Memory and Trans-Local Identities in Bosnian War-torn Communities*, New York – Oxford 2013, kterou autorka bohužel opomíjí (cituje alespoň Halilovičův článek z r. 2012). Je velká škoda, že kolegyně Hanušová ve své bakalářské práci nepoužila ani kriticky nezhodnotila koncept translokality, systematicky aplikovaný právě H. Halilovičem, který je pro pochopení praktického fungování i mentálních map příslušníků bosenské diaspory ve světě velice přínosný.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Z jazykového a formálního hlediska hodnotím předloženou bakalářskou práci jako zdařilou. Text je čtivý, logicky vystavěný, grafická úprava přehledná, práce s odbornou literaturou standardní. Bibliografii mohla snad autorka rozčlenit alespoň na monografie a články. K celkové koncepci snad ještě jedna poznámka: T. Hanušová poskytuje na začátku práce krátký přehled konfliktu v Bosně a Hercegovině v 90. letech 20. století, poválečného uspořádání a vývoje až po současnost. Přehled je relativně stručný, věcný a solidně zpracovaný. Ačkoli z formálního hlediska není této části co vytknout, z hlediska celkové koncepce a rozsahu je opakování obecně poměrně známé, snadno dohledatelné politické a událostní faktografie možná poněkud nadbytečné. Od str. 15 se ale již autorka věnuje informacím o bosenské diaspoře ve světě a ve Slovinsku, které jsou z hlediska celkového zaměření její bakalářské práce skutečně nepostradatelné.

Na s. 21 autorka uvádí, že se ve slovinské společnosti o imigrantech z Bosny hovořilo jako o „*Bosancich*“ - tady by se pro pořádek měl uvést český ekvivalent, tj. o Bosňanech.

Na s. 25 nacházíme poněkud neobratný obrat „*co nejvíce obstát v mezinárodním prostředí a zapadnout do západních struktur.*“

Na s. 30, poz. 109: místo pojmu „*generální volby*“, vytvořeného zjevně podle angličtiny, se v češtině používá vžitý termín „všeobecné volby“.

Na s. 40, Summary: autorka nepřesně označuje svou práci za „*paper*“.

Závěr bakalářské práce přehledně sumarizuje dílčí výsledky výzkumu a uspokojivě odpovídá na stanovené výzkumné otázky.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Celkový dojem z bakalářské práce je navzdory určitým výtkám jednoznačně pozitivní. Cíle, stanovené na počátku, se T. Hanušové podařilo naplnit. Autorka prokazuje, že dokáže provádět samostatně terénní výzkum i výzkum sekundární literatury, přemýšlet o tématu a výsledky pak přesvědčivě a přehledně prezentovat v písemné formě. Vyzvedl bych mj. ne vždy samozřejmou skutečnost, že dílčí závěry svého terénního výzkumu v hlavní části práce průběžně konfrontuje nebo rozšiřuje se závěry, načerpanými ze sekundární literatury. Tvořivě tak rozvíjí a kontextualizuje dílčí otázky (např. téma diskriminace), nejedná se tedy jen o spíše formální a mechanické „přilepení“ závěrů jiných autorů kamsi na konec vlastního textu, jak se nezřídka stává. V neposlední řadě pak T. Hanušová postihuje společné rysy života a uvažování příslušníků bosenské diaspory v Lublani i generační rozdíly (první a druhá generace, res. Bosňané usazení ve Slovinsku versus skupina nově přichozích univerzitních studentů, jejichž pobyt se zatím jeví jako dočasný). Reflektuje také (v dosavadní literatuře pokud vím opomíjené) pozitivní proměny v postojích slovinského prostředí (zejména mladší urbánní generace) vůči Bosňanům v každodenním životě.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Nakolik specifickou skupinu obyvatelstva tvoří Bosňané v dominantním vnímání Slovinců? Vydělují se zásadněji z širší skupiny lidí původem z jižnějších částí bývalé Jugoslávie (vč. Srbů, Černohorců, Makedonců aj.)? Existují ve Slovinsku diferencovanější pohledy na jednotlivé etnické a konfesní skupiny, pocházející z Bosny a Hercegoviny?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

(výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl): **Doporučuji přijmout bakalářskou práci Terezy Hanušové k obhajobě. Navržená známka: B (výborně-excellent).**

Datum: 30. 5. 2018

Podpis:
